# INFLUENȚA MODELELOR CONTEMPORANE DE FAMILIE ASUPRA DEZVOLTĂRII COPILULUI

*Cristina GROSU (RECEAN), Facultatea de Sociologie şi Asistență Socială*

*The author highlights the changes in family patterns and parental roles in the last decades, which have a significant influence on the child's personality development. The used empirical methods (case study, interview, sociological survey, essay, observation) found that children tend to imitate the behavior of their parents, take behavioral and personality traits of the family.*

În ultimele decenii constatăm schimbări esențiale în peisajul familiei. Modelele familiale, altădată marginale societății, devin din ce în ce mai răspândite în țara noastră, relațiile conjugale au devenit mai instabile, în fiece an creşte numărul şi ponderea copiilor născuți în afara căsătoriei, formarea familiei şi naşterea copiilor se amână pentru vârsta mai matură. Aceste schimbări au repercusiuni importante, în special asupra dezvoltării şi formării personalității copilului.

Potrivit datelor BNS, în 2012 s-au încheiat 24,3 mii de căsătorii. Din totalul căsătoriilor înregistrate în 2012, cele încheiate de persoane celibatare au reprezentat 82,7% pentru bărbați şi 84,7% pentru femei. Proporția persoanelor divorțate, care s-au recăsătorit, a fost de 16,4% la bărbați şi 13,7% la femei, iar proporția persoanelor văduve care s-au recăsătorit a constituit, respectiv, 0,9 % şi 1,6%.

Numărul divorțurilor pronunțate prin hotărârea judecătorească a fost în 2012 de 10,6 mii. Durata medie a căsătoriei desfăcute prin divorț a fost de 11 ani. Căsătoriile desfăcute în cazul cuplurilor cu copii minori au reprezentat 8,6% din totalul divorțurilor, iar numărul copiilor minori afectați de desfacerea acestor căsătorii a fost de 910.

Potrivit datelor statistice oferite de către Direcția Municipală pentru Protecția Drepturilor Copilului, în anul 2012, în mun. Chişinău au fost identificate 4563 de familii socialmente vulnerabile, în care cresc şi se educă 7837 copii, care au beneficiat de diferite servicii.

Deşi datele enunțate nu relevă concret tipul de familie din cadrul căreia copiii au beneficiat de un serviciu sau altul, putem totuşi concluziona că instituția familiei îşi pierde din „sarcinile" sale primordiale, anume de a

asigura educaţia generaţiilor viitoare, acestea fiind preluate de către alte instituţii abilitate în dezvoltarea unui mediu prielnic creşterii copilului.

Drept ***scop*** al acestei lucrări ne-am propus să determinăm cum influenţează modelele contemporane de familie asupra dezvoltării copilului. Dintre metodele empirice aplicate în studiu au fost utilizate: *metoda studiului de caz*, aplicat la 4 tipuri de familie (completă, mamă singură, concubinaj, divorţ); *metoda observaţiei* în cazul a 10 copii din 5 tipuri de familie (concubinaj − 1; familii complete – 1; mame singure – 1; divorţ − 1; pierderea întreţinătorului – 1); *metoda eseului*, aplicat în cazul a 10 copii (elevi în cl. a IV-a-a VI-a, Liceul „Universul") , care şi-au expus ideile referitor la subiectul „Familia − mediul în care eu mă dezvolt*"; metoda interviului în cazul a 10 părinţi*. Tipurile de familii pe care aceştia le întrunesc sunt: familii complete − 3; mame singure – 2; pierderea întreţinătorului – 1; divorţ − 2; concubinaj − 2; *metoda interviului în cazul a 6 specialişti* de la DPDC Centru; *ancheta sociologică pe bază de chestionar* în cazul a 31 de copii cu vârsta cuprinsă între 12-16 ani. Toate datele au fost culese în oraşul Chişinău, sectorul Centru.

Interviurile realizate cu părinţii au permis să evidenţiem modificările produse în rolurile parentale, acestea fiind practic similare în toate tipurile de familii supuse intervievării. Modificările ţin de îngrijirea copilului, care astăzi revine ambilor părinţi, iar unele funcţii familiale sunt preluate de către alte instituţii, cum ar fi şcoala. Totodată, părinţii recunosc că ar avea nevoie de mai multă informaţie în ceea ce priveşte educaţia corectă a copilului şi adoptarea unui stil parental corect, însă nu pun accent pe tipul/modelul de familie din care fac parte.

Prin metoda observaţiei s-a urmărit relaţionarea copilului cu membrii familiei, şi astfel s-a constatat că copiii tind foarte mult să imite comportamentele părinţilor, în special cei de vârstă mică. Îi lasă pe părinţi să decidă asupra planificării şi organizării timpului lor liber, se lasă uşor implicaţi la treburile casnice, şi nu fac mare diferenţă între tipul ideal de familie şi cel în care ei trăiesc, demonstrând că sunt mulţumiţi de ceea ce au. Pe de altă parte, părinţii sunt preocupaţi mai mult de reuşita şcolară a copiilor, decât de activităţile pe care aceştia le preferă în afara programului şcolar.

Eseurile scrise de copii la tema „*Familia − mediul în care eu mă dezvolt*" au permis evidenţierea ataşamentului puternic pe care aceştia îl au faţă de membrii familiei. Copiii au încercat să asocieze părinţii/fraţii cu obiecte preţioase, au comunicat că sunt foarte fericiţi alături de familie, iar în viitor preferă să preia din metodele de educaţie ale părinţilor faţă de propriii copii, argumentând că îşi vor creşte urmaşii după modelul de care au avut parte în familia de origine.

Interviurile realizate cu specialiştii Direcţiei pentru protecţia drepturilor copilului au demonstrat că aceştia depun o muncă colosală privind menţine-

rea, creşterea şi educaţia copilului în familia biologică şi prevenirea separării acestuia de părinţi. Ei consideră că mediul cel mai prielnic dezvoltării copilului este cel familial. În acest scop colaborează cu alte instituţii abilitate în protecţia copilului, organizează campanii de informare a părinţilor despre importanţa rolului parental în viaţa copilului, încearcă să acorde suport acelor părinţi care se eschivează de la aceste obligaţiuni. De asemenea, specialiştii s-au expus asupra faptului că copilul preia modul de viaţă al părinţilor odată cu creşterea şi socializarea lui în acest mediu, iar din păcate acesta nu este întotdeauna cel mai favorabil, de aceea se identifică alte forme de protecţie a copilului.

Chestionarele realizate cu copiii au demonstrat cât de satisfăcuţi sunt aceştia faţă de educaţia pe care o primesc în familie, ce metode de educaţie li se aplică în propria familie, dar şi care ar fi sursele de unde părinţii s-ar putea autoinstrui în privinţa adoptării unui stil de parenting corect.

Studiile de caz au demonstrat încă o dată că mediul în care este crescut şi educat copilul îl determină să adopte un comportament sau altul. Declanşatorul pornirilor de bine sau de rău ale copilului este părintele în cele mai multe cazuri.

În cercetarea stilurilor alternative de familie şi influenţa acestora asupra dezvoltării copilului am constatat că familia are rolul de a asigura copilului mediul potrivit de viaţă, afecţiune, dragoste, ocrotire, să reprezinte modelul de viaţă pe care copilul, încă de la naştere, începe să şi-l însuşească. Părinţii sunt modele importante pentru copiii lor şi au rol deosebit în dezvoltarea socială, etică şi emoţională a acestora. Formarea unei personalităţi corecte a copilului depinde de educaţia pe care a primit-o în familie, şi nu de tipul/modelul de familie din care face parte.

În vederea promovării familiei ca mediul cel mai prielnic creşterii şi dezvoltării copilului în Republica Moldova, sunt propuse următoarele recomandări.

*La nivelul politicilor sociale*: promovarea unor programe de planificare familială, asigurând un acces preferenţial la acestea a populaţiei vulnerabile care prezintă un risc sporit de eşec parental, în vederea micşorării numărului de copii abandonaţi anume de către categoria respectivă; dezvoltarea unui sistem unic de monitorizare, evaluare a copiilor aflaţi în situaţie de risc pentru a direcţiona eficient serviciile adresate acestor copii, ca ulterior să beneficieze de o creştere normală în familie; crearea locurilor de muncă bine plătite în scopul asigurării tinerelor familii cu locuinţe şi stimulării prin diverse facilităţi, înlesniri.

O politică de prevenire a riscurilor şi de contracarare la timp a deteriorării situaţiei familiei este de natură de a fortifica familia, a reduce vulnerabilitatea ei în toate celelalte arii. Astăzi există foarte multe familii care au nevoie de ajutor şi suport pentru a-şi îndeplini în întregime funcţiile prescrise de societate. Asistenţa socială şi alte instituţii abilitate în domeniul familiei în toate

aceste cazuri vor fi orientate spre consolidarea şi dezvoltarea relațiilor familiale pozitive, reabilitarea resurselor interne, stabilizarea rezultatelor obținute în îmbunătățirea situației materiale, în realizarea potențialului socializator.

***Referințe:***


1. BONCHIŞ, E. *Familia şi rolul ei în educarea copilului*. Iaşi: Polirom, 2011. ISBN 978-973-46-2231-3.
2. BULGARU, M. *Asistența socială în contextul globalizării*. Chişinău, 2012. ISBN 978-9975-71-310-8.
3. GAGAUZ, O. *Familia contemporană între tradițional şi modern*. Chişinău, 2011. ISBN 978-9975-57-021-3..
4. GILBERT, Roberta M. *Cum să fii prieten cu copilul tău. Manual pentru părinții şi familiile din mileniul 3*. Bucureşti, 2008. ISBN 978-1-59496-039-0.


*Recomandat*
*Maria BULGARU, dr. hab., prof. univ.*